

4. JEREMIÁS PRÓFÉTA ELHÍVÁSA

(Jer 1)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Jagersma, H: Izráel története az Ószövetségi korban. Budapest, 1991, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya.

Rózsa Huba: Az Ószövetség keletkezése. Budapest, 1986, Szent István Társulat.

Westermann, Claus: Az Ószövetség teológiájának vázlatja. Budapest, 1993, Ráday Kollégium.)

Az Ószövetség másik nagy prófétája Ézsaiás mellett: Jeremiás. Őrá is ugyanúgy érvényesek az Ézsaiás kapcsán elmondott általános jellemzők.

Próféta fogalma:

A prófétákat Isten hívta el és küldte el. A legfontosabb feladatuk az volt, hogy Isten üzenetét meghallják és továbbadják. Folyamatosan figyelmeztették Isten népét, ha letértek az útról. Sokszor néven neveztek a bűnöket. Az igaz próféták mellett azonban megjelentek a hamis próféták, akik a címzettek igényeihez alakították az üzenetet. Vannak olyan próféták, akiknek az elhívása egész életre szólt. (Illés) De Isten hívott el úgy is embereket, hogy csak egy üzenetet kellett nekik továbbadni, és előtte és utána is más életmódot folytattak. (Párdául Ámós, aki pásztor és fügetermesztő is volt.) A próféták köré tanítványok csoportosultak. (1Kir 18,13) Prófétáinkkal is találkozunk a Szentírásban. (Mirjam, 2Móz 15,20)

Az ószövetségi prófétálás történetében három korszakot különböztetünk meg.

1. Izráel államalapításától a Kr. e. 8. századig tartó időszak.

Ebben a korszakban élt Sámuel, Illés, Elizeus. Életükről több történet is szerepel a Szentírásban. Próféciaik nem maradtak fenn írásban. Gyakran csodás események kísérik ezeknek a prófétáknak az életét. Gyakran kerültek az uralkodóval összeütközésbe. Sokszor a társadalmi igazságtalanság ellen léptek fel. De kül-és belpolitikai kérdésekben is hallatták Isten hangját.

2. Kr. e. 8. századtól a babiloni fogság koráig.

Keveset tudunk azoknak a prófétáknak az életéről, akik ebben a korszakban éltek. Sokkal inkább a proféciaik maradtak fenn. A fogság előtti próféták üzenetében újra és újra megjelenik a nép bűn miatti bírálata.

3. Fogság után a prófétai mozgalom végéig (1-2 évszázaddal a babiloni fogság után) A fogság után kevés prófétáról tudunk a Szentírás lapjain. Üzeneteik központi mondanivalója a templom újjáépítése és néhány rituális kérdés.

Keresztelő Jánost prófétának tartották. Az Újszövetség lapjain találkozunk Agabosz prófétával (Apostolok cselekedetei 11,28) A Korinthusi levél szerint a próféták feladata: építeni, bátorítani, vigasztalni. (1Kor 14,3)

Jeremiás személye:

Kr. e. 650 körül született. Papi családból származott, Benjámin területén található Anátótban élt, Jeruzsálemtől mintegy 7 km-re. Elhívása Jósias király uralkodásának 13. évében történt. Kr. e. 627-ben.

Kb. 23 éves korában hívta el őt az Úr prófétai szolgálatra. Egyiptomba vitték. Volt egy írnoka: Báruk.

Nagyon sok vádaskodás és bírálat érte. Politikai beállítottsága miatt sok ellensége lett. Élete többször veszélybe került. Jeremiás a politikai semlegességet hirdette.

Jeremiás elhívásának fontos kifejezései:

Isten ismer:

Az „ismertelek” szó az elhívásra vonatkozik. Ugyanezzel a kifejezéssel találkozunk Ámósz 3,2-ben és Hóseás 13,5-ben. Nem egyszerű ismeretről van szó, hanem az Úristeni szolgálatra való kiválasztásáról, elrendeléséről.

Isten megszentel:

Ezt erősíti meg a „megszenteltelek” (5. v.) kifejezés, ami azt jelenti, hogy Isten elkülönítette a prófétát egy feladatra.

Megérint:

Isten az elhívást egy szimbolikus cselekedettel erősíti meg, megérinti a próféta ajkait, ami arra utal, hogy Isten adja majd a próféta szájába szavakat. Ezzel cseng egybe az, amit Jézus mond, hogy a Szentlélek majd megadja a megfelelő szót, amikor erre szüksége lesz. (Mk 13,11)

Prófétai ellenkezés:

A Bibliai lapján találkozunk számos történettel, amelyben Isten elhív egy prófétát, de az nem akarja elfogadni a megbízatást, és különféle okokra hivatkozik (pl. Jónás). Jeremiás szerint a prófétai hivatásban akadályt jelent a fiatal kora. De ez nem számít Isten előtt. Nem az ember képességei számítanak, hanem Isten, aki minden hiányosságot ki tud pótolni.

Prófétai hivatás nehézsége:

Nem véletlen, hogy a prófétául elhívottak sokszor ellenkeztek. Hiszen tudták, hogy az elhívással együtt sok nehézségre is számíthatnak. Nem fogják szeretni és elfogadni őket. Sokakat börtönbe vetettek, meghurcoltak, mert nem az uralkodó szerint elfogadhatónak tartott véleményt hangoztattak. Az sem tetszett sokaknak, ha a bűneiket megnevezte a próféta, vagy ha a tetteik várható negatív következményére hívta fel a figyelmet. Miután Isten elhívta Jeremiást, azonnal tudtára adta, hogy nehézségekre számíthat, ellenállásra.

Látomások:

Jeremiásnak elhívása közben két látomása van:

1. Egy mandulavesszőt lát. Ámósz 8, 1-3-ra emlékeztet.

A héber nyelven szójáték van a mandulafa (saked) és a virraszt, gondja van valamire ige (soked) között. A mandulafa az, amelyik tavasszal legelőször kezd rügyezni.

2. Gözölgő üst. Az északi irány mindig veszélyt jelentett Isten népe számára. Mind az asszír, mind a babiloniak észak felől támadtak Júdára.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Jelenits István, Fiatalokkal a hit vándorútján, in: Mozaik II. Válogatott tanulmányok segítőknek az ifjúság és a sport témaköréből. Budapest, 2004.)

Szintén az Isten hívása az Ószövetségben című témakör része ez a lecke. Már Ézsaiásnál áttekintettük, hogy milyen fontos, hogy a tanuló érezze, Isten feladatot akar rábízni. Jeremiás példája szemléletesen mutatja meg, hogy a vallásos hagyományból érkező fiatalnak vannak kérdései, kétségei azzal kapcsolatban, hogy Isten tőle is vár-e valamit, és hogy ő alkalmas-e arra. Lehetőséget ad ez a lecke arra, hogy feltérképezze a fiatal a saját vallásos hátterét. Akik hittanoktatásban részt vesznek valamilyen módon kötődnek az egyházhoz, szülők, nagyszülők, egy keresztelő révén. Jó ezt tudatosítani bennük, de lehetnek a csoportban olyanok is, akinek nincs ilyen kapcsolata a családjában, hanem barátok hívására, saját döntéssel van jelen. Az ő

számukra ott van bátorításként Jósias példája, aki a rossz hagyományt megtörve, mert újat kezdeni Isten erejével. „Ma egy gimnazista korú... többnyire még nem önálló személyiség. ...Normális esetben körülveszi a család, esetleg más közösség anyaméh burka. Tagjai: lelkes vagy lázadó, esetleg épp közömbösségükkel lázadó tagjai egy hívő (vagy nem hívő) közösségnek. Az igazi személyes állásfoglalásra épp tizenéves kora végén vagy annál is később „születik meg”. Ez teszi hitének nevelését igazán bonyolult feladattá.”

A tanuló megéli az elvárásokat a családban, az iskolában, talán még a gyülekezetben is. Korosztályi sajátosságként tiltakozik a feladatok ellen. Arra hivatkozik, hogy ő még nem felnőtt, még gyerek – persze elsősorban ilyenkor – amikor pedig valami számára kedvezőt szeretne elérni, akkor már váltig azt állítja, hogy ő nem gyerek, már nagy. Ezt a kettősséget, már nem gyerek, még nem felnőtt, éli meg Jeremiás, amikor fiatalságára hivatkozva nem akarja vállalni a prófétai szolgálatot. Ez az a pont, ahol a vonakodókat, háttérbe húzódotkat megkérdezhajjuk, hogy ők miért nem vállalnak szívesen feladatot. Lehet egyszerűen a kényelem az oka, de lehet bizonytalanság, félelem, önbizalomhiány, a „nekem úgyse sikerül” érzése. Ez utóbbiakat erősítheti meg Jeremiás példája, amikor nem a saját erejéből kell kiállnia, hanem Isten adja szájába az igéjét.

Nehéz a tanulóknak beszélni ezekről az érzéseikről. A beszélgetés csoport méretétől is függ, meg a csoporttagok közti kapcsolattól. Ha sikerül bizalmi légkört teremteni, akkor fontos megosztások színtere lehet ez az óra. Ha a vallásanár tapasztalata szerint nehezen szólnak meg ilyen személyes dolgokról egymás előtt, akkor inkább egyéni, meditatív feladatként adjunk teret annak, hogy végiggondolják, milyen háttérből, milyen feladatra hívja őket Isten.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon párban, csoportban feladatokat megoldani ○ Tudja segítséggel, a tankönyvi szöveg alapján ismertetni Jeremiás korának történelmi háttérét. ○ Tudja segítséggel elmondani Jeremiás élettörténetét. ○ Tudja a tankönyvi infógrafikák alapján Jeremiás prófétát jellemezni. ○ Tudja segítséggel adekvát módon használni a Bibliát, a tankönyv által javasolt, általa választott Igét értelmezni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Legyen képes párban, csoportban feladatokat megoldani, együttműködni. ○ Legyen képes elmondani Jeremiás korának történelmi háttérét. ○ Tudja elmondani összefüggésében Jeremiás élettörténetét. ○ Tudja jellemezni összefüggően Jeremiás prófétát. ○ Tudja a tankönyvi ajánlat alapján kiválasztani a neki megfelelő Igét, megkeresni a Bibliából és értelmezni.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Jeremiás személyén keresztül megismerni, hogy Isten többféle embert többféle módon hív el.

Kognitív cél: Jeremiás személyén keresztül megismerni, hogy Isten többféle embert többféle módon hív el.

Affektív cél: Feladatvállalás érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás, hogy ha nehéznek tűnik is Isten szavát követni, akkor is merje megtenni.

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok, felhasznált taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Szituációs játék A TK 21. oldalán lévő kép és Gondold végig! Beszéljétek meg! alapján. Beszélgetés A TK 22. oldalán lévő képről válasszanak egy mondatot, ami őket leginkább jellemzi, ha valami feladat, kihívás előtt állnak. Mikor, miért szoktak tiltakozni egy-egy rájuk bízott feladat ellen?	TK 4. lecke: Jeremiás próféta elhívása, 21. oldal
Feldolgozási javaslat	Bibliai történet A vallástanár színes elbeszélése alapján ismerje meg Jósias és Jeremiás korát, egy királyi és egy papi családban felnövő fiatal útját, lehetőségeit, az öröklött hivatás továbbvitelének nehézségeit, ill. az automatizmusát. Ezen keresztül világítsa meg Jeremiás és az Úr párbeszédét. Páros munka TK 22. oldalán lévő kép alapján olvassák el az említett párbeszédet! A 21. oldalon lévő kép alapján melyik jellemző Jeremiásra?	TK 4. lecke: Jeremiás próféta elhívása, 21. oldal és 22. oldal
Munkáltatás	Bibliai megbízások: Munkafüzet 1. és 2. feladatai. Aranymondás: <i>„Ne mondd, hogy fiatal vagy, hanem menj, ahova csak küldelek...” (Jer 1)</i> Ének: Jöjj, az Úr, vár reád	MFEI 4. lecke: 17. oldal 1. és 2. f. vagy MFGY 4. lecke 14. oldal 1. és 2. feladat TK énekgyűjtemény 6. ének
Házi feladat	Munkafüzet 3. feladata.	MFEI 4. lecke:

		18. oldal 3. f. vagy MFGY 4. lecke: 15. oldal 3. f.
--	--	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film Jeremiás életéről:

<https://www.youtube.com/watch?v=7PTC7oDVrU8>

<https://www.youtube.com/watch?v=CKjKNonPKgA>

Letölthető képsor:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/jeremiah-scroll/>

Imádságra nevelés:

Szituációs imádságok Jeremiás élethelyzeteiben	
1. Előkészítés	
Feladatutasítás:	
<ul style="list-style-type: none"> Nézzük végig a TK 23. oldalán lévő képeket. Válassz egyet az ábrázolt élethelyzetek közül. A rádiódat tedd a kiválasztott rajzra. A kiválasztott rajzok alapján alkossunk kiscsoportokat. 	
2. Imádság megfogalmazása	
A kiscsoportokkal fogalmazzatok meg írásban azt az imádságot, amelyet Jeremiás mondhatott abban az élethelyzetben.	
3. Megbeszélés	
Feladatutasítás:	
A csoportból egy valaki olvassa fel az imádságot.	
Beszéljük meg.	
(Ahol szükséges, ott lehet korrigálni.)	
4. Imádkozás	
A hittanoktató a megírt imádságok nyomán imádságot mond a hittanosok nevében.	
műfaj	többféle
megfogalmazás	kiscsoportok írásban
imádkozás	közösen
csoport felosztása	képek alapján (TK 23. o.)
kapcsolódás	TK 23. o. 5. f.
hely	óra vége
fejlesztési terület	szituációhoz kapcsolódó imádság
hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> képeket választanak kiscsoportokat alkotnak imádságot írnak
hittanoktató	hittanosok imádságai alapján fogalmaz meg imádságot
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> tankönyv lapok íróeszköz

Drámapedagógiai ötlet: EGY MINDENKI ELLEN

„Egy mindenki ellen” – a csoport létszámától függően adjunk pár embernek/mindenkinek egy-egy állítást, ami igaz. (Pl. húzunk két vonalat a táblára és a rövidebbre azt mondjuk, hogy rövidebb, vagy a terem fala fehér színű, vagy a ló gyorsabban fut a malacnál, stb.) Ezután rendezzünk rövid „vitákat”: az állítást képviselő egy tanulónak a csoport többi tagjával szemben kell képviselnie a véleményét, míg mindenki más az ellenkezőjét állítja (nem az a vonal rövidebb, a terem színe piros, stb.) Próbáljanak érvelni, lehetőleg személyeskedés nélkül, de egy kicsi talán bele is fér. Viszonylag hamar állítsuk le a gyakorlatot, épp csak melegedjenek be, majd jöjjön is a következő. Ha mindenki végzett, beszéljük meg, mi történt! Annak ellenére,

hogy csak játék volt bosszantott-e, hogy butaságot mondtak a többiek? Elbizonytalanodtál-e az igazaddal kapcsolatban? Könnyű volt-e érveket találni (mindkét fél esetén)? Milyen érzéseid támadtak a vita közben? Mutassunk rá, hogy Jeremiás is így képviselte magányosan mindenkivel szemben az ÚR igazságát.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

Parittyával kezemben győztem le emberem.	Dávid
Legifjabb tanítványként evangéliumot is írtam.	János
Testvéreim irigykedtek, mert szép köntösöm volt.	József
Fiatalon lettem király, templomot újíttam.	Jósiás
Ifjúként kövezők ruháit őriztem.	Saul (Pál apostol)
Pál apostol tanítványként leveleket is kaptam.	Timóteus
Papcsaládból származom, Isten megszólított.	Jeremiás